

บทความทางวิชาการ

“กรรมกรในกระบวนการยุติธรรม”

ร้อยตำรวจเอก เกียรติศักดิ์ จำนงนิจ

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๘ ตำรวจภูธรภาค ๘

พ.ศ. ๒๕๖๗

คำนำ

ในการเขียนบทความ เรื่อง “กรรมกรในกระบวนการยุติธรรม” นี้ ผู้เขียนได้จัดทำรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาของระบบงานสอบสวนของพนักงานสอบสวนขึ้น เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนผู้สนใจได้รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริง ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน แต่ละสถานีดำรวจ และใช้เป็นเอกสารประกอบการประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งและยศสูงขึ้น

เนื้อหาในบทความนี้ รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในแง่มุมต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในอันที่จะอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะประโยชน์ต่อผู้ศึกษาไม่มากนักน้อย ในการเขียนบทความครั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราหลาย ๆ ฉบับ ซึ่งผู้เขียนได้ประกาศเกียรติคุณของท่านผู้แต่งไว้ในบรรณานุกรมแล้ว นอกจากนี้ผู้เขียนได้รับคำแนะนำจาก พ.ต.ท.ธวัช ชมเทศ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย ในส่วนของข้อบกพร่องหากเกิดขึ้น ผู้เขียนขอน้อมรับเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไปด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

ร้อยตำรวจเอก เกรียงศักดิ์ จำนงนิจ

พฤษภาคม ๒๕๖๗

อ้างอิง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ปัญหากระบวนการสอบสวนในคดีอาญาของพนักงานสอบสวน. สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. <http://www.lawgrad.ru.ac.th>

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านสอบสวนของพนักงานสอบสวนศูนย์แก้ปัญหาทางสอบสวน (Application Line Open Chat)(ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕).

<https://pai.police.go.th/download/DataLaw>

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ ก.ค.๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กรรมกรในกระบวนการยุติธรรม	๑
แนวทางปรับปรุงงานสอบสวน	๒
บทสรุปแนวทางการแก้ปัญหาวิกฤตพนักงานสอบสวน	๕
อ้างอิง	

กรรมกร^{ใน}กระบวนการยุติธรรม

ร.ต.อ.เกรียงศักดิ์ จ่านิง
อาจารย์ (สบ ๑) กลุ่มงานอาจารย์
ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๘

ผู้ปฏิบัติงานในระดับสถานีตำรวจ ถือได้ว่าเป็นบุคลากรในหน่วยย่อยที่สุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นกลุ่มข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สัมผัสอยู่กับประชาชนอย่างแท้จริง ทำหน้าที่แก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่ประชาชน ตามหลักการบำบัดทุกข์บำรุงสุขหรือการพิทักษ์ราษฎร์ และยังเป็นผู้นำเอานโยบายต่างๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ แต่ด้วยสภาวะการณ์ในปัจจุบัน รูปแบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสถานีตำรวจ ที่มีภาระงานที่เพิ่มขึ้น สืบเนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีการขยายจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ขนาดประชากรในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีการะหน้าที่เพิ่มขึ้นแปรผันตามสภาพสังคม ประกอบกับปัจจุบันมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ และคำสั่งต่างๆ รวมถึงนโยบายของผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความรัดกุม โปร่งใส ยุติธรรม เท่าเทียม และตรวจสอบได้ โดยการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่ละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติหน้าที่หนักขึ้น ภายใต้ปัจจัยด้านกำลังพล ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ที่ยังไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มลักษณะงานสอบสวนของสถานีตำรวจที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจนถึงขีดจำกัด

โดยพบว่าการสอบสวนคดีอาญา ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปัจจุบันอยู่ในภาวะวิกฤต อันเนื่องจากไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนเพียงพอ ลำช้า ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความเชื่อถือ ไม่เชื่อมั่นว่ากระบวนการสอบสวนเป็นไปอย่างสุจริต มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง มีการเลือกปฏิบัติ ต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดภาวะวิกฤตงานสอบสวนจากโครงสร้าง และการบริหารงานของงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติมี ๖ ประการ คือ

๑) ระบบการบังคับบัญชาแบบทหาร และการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สอดคล้องกับลักษณะงานสอบสวน ที่เป็นงานในสายงานกระบวนการยุติธรรมมากกว่างาน ป้องกันปราบปรามอันเป็นงานหลักของตำรวจ

๒) พนักงานสอบสวนขาดหลักประกันเรื่องความเป็นอิสระ ถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา และจากผู้มีอิทธิพลได้ง่าย

๓) กระบวนการสอบสวนถูกแทรกแซงจากนโยบาย ลด-เลือกรับคดี-ไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายงานอื่น

๔) การทำงานของพนักงานสอบสวนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งด้านบุคลากร

งบประมาณ การพัฒนาและฝึกอบรม จิตอาสาประสิทธิภาพ และขวัญกำลังใจ

๕) พนักงานสอบสวนมีปริมาณงานมากเกินไป

๖) ระบบการตรวจสอบ ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนและสาธารณะจากสถานการณ์ข้างต้นนำไปสู่ประเด็นถกเถียงถึงเรื่อง **“ความเป็นอิสระของงานสอบสวนตำรวจ ควรแยก หรือไม่แยกออกจาก สตช. และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อตำรวจ”** เนื่องจากหากมีการปฏิรูปงานสอบสวนของตำรวจ ย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

แนวทางปรับปรุงงานสอบสวน

แนวทาง ๑ แยกงานสอบสวนออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และจัดตั้งองค์กรใหม่ที่มีความเป็นอิสระ คือ การปฏิรูปเชิงโครงสร้างงานสอบสวนทั้งระบบ โดยหลักการและเหตุผลสำคัญคืองานป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมอันเป็นงานหลักของ สตช. มีธรรมชาติลักษณะแตกต่างจากงานสอบสวนซึ่งเป็นงาน ในกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งเน้นการพิสูจน์ความจริงและให้ความยุติธรรม งานสอบสวนจึงไม่ควรผูกติดกับ สตช. ที่มีวัฒนธรรมองค์กรเป็นระบบอุปถัมภ์และบังคับบัญชาด้วยชั้นยศ ต้องเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดการแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอิทธิพลได้ง่าย จึงเหมาะสมกว่าที่จะปฏิรูปงานสอบสวนโดยแยกออกจาก สตช. เพื่อให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจได้อย่างเป็นอิสระ เพิ่มความเข้มแข็งในการตรวจสอบถ่วงดุล งานสืบสวนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของ สตช. ป้องกันการทุจริต ละเมิดสิทธิประชาชน หรือบิดเบือน ทำลายหลักฐานเพื่อช่วยผู้กระทำผิด และยกระดับให้พนักงานสอบสวนมีเกียรติและศักดิ์ศรีเทียบเท่ากับบุคลากรอื่นในกระบวนการยุติธรรม

แนวทางที่ ๒ งานสอบสวนยังคงอยู่กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) เพียงแต่ปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้น คือการออกนโยบายแก้ไข หรือเพิ่มกฎ ระเบียบ ข้อบังคับภายใน สตช. เพื่อแก้ไขปัญหาสอบสวน โดยมีทั้งให้โอนย้ายกลับสังกัดกระทรวงมหาดไทย และให้ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานสอบสวนคดีอาญาสังกัดกระทรวงยุติธรรม

หลักการและเหตุผลสำคัญคืองานแต่ละส่วนในโครงสร้างสตช.มีหน้าที่ของตนเองและจำเป็นต้องทำงานร่วมกันจึงจะมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อภารกิจหลัก คือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อย และอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ยิ่งกว่านั้นปัญหางานสอบสวนตำรวจเป็นปัญหาเชิงเทคนิคไม่ใช่ปัญหาเชิงโครงสร้าง จึงอาจแก้ไขได้โดยเพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับพนักงานสอบสวนบูรณาการการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานโดยเฉพาะระดับสถานีตำรวจ ทั้งงานสืบสวน ป้องกันและปราบปราม เพื่อสนับสนุนงานสอบสวนไม่ให้เกิดแบกรับภาระที่หนักเกินควรและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอาชีพและมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ ๓ งานสอบสวนยังคงอยู่กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) แต่ให้มีกองบัญชาการสอบสวนโดยเฉพาะ คือ การจัดตั้ง “กองบัญชาการสอบสวน” ในสังกัด สตช. ที่ไม่ใช่

กองบัญชาการตำรวจ สอบสวนกลาง (บช.ก.) ปรับปรุงระบบการบริหารงาน งานบุคคลและงานงบประมาณ เพื่อสร้างหลักประกันความ เป็นอิสระและควมมีประสิทธิภาพในการทำ งานของพนักงานสอบสวน โดยยังสามารถบูรณาการกับฝ่ายงานอื่น ๆ ใน สตช. เพื่อประโยชน์สูงสุดในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม โดยหลักการสำคัญคือกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของงานสอบสวนตั้งแต่ระดับสถานีตำรวจ ไปจนถึงระดับกองบัญชาการ ต้องเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานสอบสวน และเข้าใจ กระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง เพื่อไม่ให้ผู้บังคับบัญชานอกสายงานสอบสวนแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวน ป้องกันปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวกและการวิ่งเต้นคดี อีกทั้งเพิ่มขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่แก่พนักงานสอบสวน

ควรเร่งพิจารณาดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปงานสอบสวนตำรวจมีประสิทธิภาพ พื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศได้ ดังนี้

- ๑) ให้มีกฎหมาย หรือระเบียบ คำสั่ง ที่รับรองความเป็นอิสระของพนักงานสอบสวน ให้อำนาจ การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนและการรับผิดชอบคดีให้แก่ ผู้มีความรู้และ เชี่ยวชาญในงานสอบสวน และเข้าใจกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างแท้จริง เพื่อ แก้ไขปัญหาหลักของงานสอบสวนคือการถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้เกิดความ เสียหายอย่างร้ายแรงต่อกระบวนการยุติธรรมและความมั่นคงของชาติทั้งระบบ
- ๒) กระจายอำนาจการสอบสวนไปให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อช่วยลดปริมาณ งาน ของพนักงานสอบสวน ทำให้การสอบสวนคดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ๓) ส่งเสริมการทำ งานแบบบูรณาการระหว่างพนักงานสอบสวนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการปฏิบัติงานสอบสวนต้องอาศัยผู้มีความรู้ความชำนาญหลายสาขาวิชาชีพ ไม่ ควรปล่อยให้หน้าที่การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนตำรวจเท่านั้น
- ๔) ออกแบบการทำงานให้พนักงานอัยการมีบทบาทในกระบวนการสอบสวนคดีอาญาร่วมกับ พนักงานสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นอย่างแท้จริง เพื่อถ่วงดุลอำนาจและประสิทธิภาพในการสั่ง และฟ้องคดี
- ๕) จัดอัตรากำลังพลด้านบุคลากร และงบประมาณที่เพียงพอและสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่ เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ขณะเดียวกันก็ต้องมีระบบการ บริหารบุคลากรและงบประมาณที่ทำให้มั่นใจว่าจะสนับสนุนความเป็นอิสระในการ ปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนด้วย
- ๖) จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงานสอบสวนระดับชาติและระดับภูมิภาค โดยให้มีการ คัดเลือกตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ เหมาะสมเข้ามาเป็นคณะกรรมการทั้งสองระดับ เพื่อส่งเสริมหลักความรับผิดชอบและ ตรวจสอบได้ของงานสอบสวน
- ๗) เพิ่มศักยภาพในการทำงานของพนักงานสอบสวนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ เป็นพนักงานสอบสวนมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ด้านกระบวนการยุติธรรม ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จาก นิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

ผู้เขียนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาและการยกระดับของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยในรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปประเทศไทย โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องของการสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญ ซึ่งจะกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน หรือในคดีอาญากรณีที่ประชาชนร้องขอความเป็นธรรม เช่น อาจจะเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ คดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยและเศรษฐกิจของประเทศ คดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คดีที่ประชาชนร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน หรือแม้กระทั่งคดีอาญาที่มีโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไปก็ได้

กล่าวคือ ผู้เขียนเห็นว่า การร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการในคดีอาญาที่สำคัญนี้เป็นเพียงการให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการเข้าร่วมการสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญโดยร่วมกับพนักงานสอบสวน ไม่ใช่ให้มีอำนาจการสอบสวนอิสระ ในลักษณะเป็นการผูกขาดไว้แก่พนักงานอัยการแต่อย่างใดไม่

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ ผู้ศึกษายังเห็นว่าการให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการเข้าร่วมการสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญ และสามารถให้คำแนะนำหรือมีคำสั่งในการสอบสวนแก่พนักงานสอบสวนได้นั้น จะส่งผลดีเพราะทำให้พนักงานอัยการที่เข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน จะรับรู้และรับทราบ รวมทั้งได้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงในคดี และสามารถแก้ไขปัญหาหรือจัดข้อสงสัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนได้สำเร็จและรวดเร็วเสียตั้งแต่ต้น ตลอดจนทำให้ปัญหาความล่าช้าของขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนก็จะลดน้อยลงไป พยานหลักฐานที่เป็นเท็จหรือพยานหลักฐานที่แอบแฝงและปะปนมาด้วยความไม่สุจริตหรือไม่ตรงกับความจริง เช่น การสอบสวนพยานหลักฐานที่เน้นหนักหรือเข้าข้างไปในข้างใดข้างหนึ่ง ก็จะไม่เกิดขึ้น จึงส่งผลดีกับประชาชนและสังคมโดยถ้วนทั่ว ไม่ว่าจะตกอยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา หรือพยานบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกกรณี ดังเช่น ในประเทศฝรั่งเศส ญี่ปุ่น หรือเกาหลีใต้ ที่ให้พนักงานอัยการซึ่งมีหลักประกันความเป็นอิสระในการทำงานดังเช่นศาล เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีอาญาในทางใดทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่าบทบาทของพนักงานอัยการกับการสอบสวนร่วมในคดีอาญาที่สำคัญกับพนักงานสอบสวนภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปประเทศไทยนั้น ควรที่จะมีการระดมสมอง พัฒนาศักยภาพและปรับปรุงเพิ่มเติมเทคนิคการสอบสวนของทั้งพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน อาทิ โดยการจัดตั้งสถาบันการสอบสวนแห่งชาติขึ้นมาในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยไม่ต้องแยกงานการสอบสวนและพนักงานสอบสวน ออกมาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่อย่างไร เนื่องจากพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทั่วไปนั้น ต่างเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการสืบสวนและสอบสวนงานคดีอาญา เป็นอย่างดีอยู่แล้วโดยสถาบันการสอบสวนแห่งชาติดังกล่าวนี้ ควรเป็นศูนย์กลางแห่งความรู้ในการฝึกอบรมทั้งทางปฏิบัติและทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ อาทิ จากทางนักวิชาการด้านกฎหมาย นักการเงินการธนาคาร นักเศรษฐศาสตร์ นักนิติวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางคอมพิวเตอร์ หรือบุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวนว่า สำหรับเทคนิค เทคโนโลยี หรือความรู้ในวิทยาการใหม่ๆ หรือในทางนิติวิทยาศาสตร์ ในการนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนการสอบสวน คดีอาญาที่สำคัญดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนก็ควรจะทำางานร่วมกันในลักษณะบูรณาการการทำงาน เพื่อให้การสอบสวนคดีอาญาที่สำคัญเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีความเที่ยงธรรม และมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ไม่ใช่ลักษณะของการมีทัศนคติว่าการเข้ามาสอบสวนร่วมของพนักงานอัยการนั้น จะเป็นการเข้ามาตรวจสอบการทำงานหรือเป็นการเข้ามาเพื่อคานอำนาจกันระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนแต่อย่างไร

เช่นนี้ก็จะตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปประเทศไทย โดยเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลพินิจให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน และก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและการยกระดับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยอย่างสูงสุด เฉกเช่นมาตรฐานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศในทางสากลทั่วไปอย่างแท้จริง ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น ที่ให้พนักงานอัยการซึ่งมีหลักประกันความเป็นอิสระในการทำงานดังเช่นศาล เข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีอาญาในทางใดทางหนึ่ง อันเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลพินิจให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

บทสรุปแนวทางการแก้ปัญหาวิกฤตพนักงานสอบสวน

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพนักงานสอบสวน กระทำได้โดยการห้ามนำพนักงานสอบสวนไปช่วยราชการ เพราะถือว่าเป็นการทำผิดตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือถ้าหากจะนำพนักงานสอบสวนไปช่วยราชการจะต้องมีบุคคลมาทดแทน ซึ่งจะเน้นไปที่สถานีตำรวจต่างๆ พร้อมกันนี้ต้องเสริมอัตราพนักงานสอบสวน โดยการเลือกตำแหน่งที่จะลงไปช่วยตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีกำลังในการผลิตบุคลากรในแต่ละปีจากที่ขาดแคลนอยู่ รวมทั้งจะต้องมีนโยบายให้

นายตำรวจชั้นประทวนที่จบปริญญาตรีด้านนิติศาสตร์ ให้ขึ้นทะเบียนรอกการอบรมเป็นพนักงานสอบสวน หรือให้เป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนก่อน เพื่อแบ่งเบาภาระให้พนักงานสอบสวนด้วยการมีผู้ช่วยที่มีองค์ความรู้ และผ่านการอบรมแล้วก็จะมีพนักงานสอบสวนเพิ่มขึ้น

การกำหนดตำแหน่งเลื่อนไหลให้พนักงานสอบสวน การเติบโตในสายงานสอบสวน รวมทั้งเงินประจำตำแหน่งของพนักงานสอบสวน การเพิ่มแรงจูงใจให้กับพนักงานสอบสวนเรื่องค่าตอบแทนนี้ เนื่องจากค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนยังคงน้อยเมื่อเทียบกับพนักงานอัยการหรือศาล จึงควรเพิ่มค่าตอบแทนให้กับพนักงานสอบสวน เช่น เพิ่มเพดานค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มากขึ้นไปอีก และให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ดำเนินการกำหนดตำแหน่งเพื่อความเจริญก้าวหน้าและขวัญกำลังใจแก่พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นอำนาจของ ก.ตร. ตามกฎหมาย

การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องของระบบตำแหน่งควบในสายงานสืบสวนสอบสวน การแก้ไขระเบียบคำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวน และการจัดตั้งศูนย์ให้คำแนะนำช่วยเหลือประชาชนและพนักงานสอบสวนในการอำนวยความสะดวกรวมถึงการแก้ปัญหาเรื่องร้องเรียนโดยการการจัดตั้งศูนย์ให้คำแนะนำช่วยเหลือประชาชนและพนักงานสอบสวน สืบเนื่องจากการตรวจสอบข้อมูลเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในปี พ.ศ.๒๕๖๖ ที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนประมาณ ๕,๐๐๐ เรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวนประมาณ ๔,๐๐๐ เรื่อง โดยส่วนใหญ่ได้รับการร้องเรียนในเรื่องของการไม่ได้รับความสะดวก หรือไม่มั่นใจว่าจะได้รับการบริการที่ดีจากพนักงานสอบสวน และการจัดตั้งศูนย์ให้คำแนะนำช่วยเหลือประชาชนและพนักงานสอบสวนในการอำนวยความสะดวก ก็เป็นหนึ่งในแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างลดช่องว่างให้ประชาชนและพนักงานสอบสวนสามารถสื่อสารกันได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนที่สามารถกลับมาพึ่งพาพนักงานสอบสวนในการอำนวยความสะดวกได้มากขึ้นในอนาคต